

Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen

Oppdrag: Kartlegge behovet for arbeidskraft innenfor landbruket og se på muligheten til å sysselsette lokale arbeidstakere samt å sikre størst mulig normal drift av næringen.

1. Behov for arbeidskraft i landbruket

1.1 Jordbruket

Fordeling produsenter i Øyer kommune 2020:

Produksjon	Ammeku	Mjølkeku	Sau	Gris	Grønt	Korn	Gras
Antall	30	34	35	13	6	10	133

Det er en stor del av produsentene som har flere produksjoner i driften.

Sauereproduksjonen anses å være mest utsatt med tanke på Korona-situasjonen. Lamminga starter i midten av april og varer ut mai måned. I denne perioden vil det i en normalsituasjon være behov for flere personer, for å ivareta fødselshjelp, oppfølging av lam og syke dyr, fôring osv. Det er ofte familiemedlemmer eller faste avløserer som er del av den normale ekstrahjelpen.

Utenlandsk arbeidskraft er i normalsituasjon inkludert i de fleste produksjoner, særlig mjølkekuproduksjonen.

Vårn er en kritisk tid, med tanke på å ha nok arbeidskapasitet til å få utført de viktige oppgavene som jordarbeiding, møkk-kjøring og såing. Dette legger grunnlaget for et godt resultat gjennom vekstsesongen.

Avløserlaget er arbeidsgiver for avløserer og koordinerer arbeidskraften etter behov. Per 8. april anses det å være nok kapasitet, men det er ikke mange personer å gå på dersom en ekstraordinær situasjon oppstår, eksempelvis flere produsenter syke samtidig.

Staten har den 30. mars fastsatt forskriftsendringer som innebærer at EØS-borgere som skal jobbe i en næring der det er kritisk behov for arbeidskraft, skal få komme inn i Norge. Dette er viktig for landbruket. Det er flest arbeidere fra de baltiske land som jobber i landbruket, og disse omfattes da av denne endringen. Det foreligger karantenekrav på 14 dager etter ankomst til Norge, men det å jobbe i et fjøs eller ute i små arbeidslag på maks 5 personer, anses å være lovlig i karantenetiden.

1.2 Skogbruket

Som skogeier er man ansvarlig for å få opp ny skog innen tre år etter hogst. I Øyer er det i 2020 planlagt planting av ca. 250 000 planter (2019: 274 000).

Det er Glommen Mjøsen som står for 90 % av plantearbeidet i vår region, med egne plantere. Disse planterne er i hovedsak utenlandsk arbeidskraft, som etter nåværende føringer fra staten vil disse ankomme Norge i mai. Se for øvrig punkt ovenfor om innreise for EØS-borgere.

2. Mulighet til å sysselsette lokale arbeidstakere

2.1 Jordbruket

Innenfor jordbruket er det varierte oppgaver, men flere av disse fordrer kompetanse og erfaring. Erfaring fra husdyrstell i forbindelse med lamming, kalving, mjølking, fôring og stell er en stor fordel. For å kunne bidra i våronn er traktorførererkort og litt erfaring med traktorkjøring viktig. I tillegg anser avløserlaget at viktige egenskaper er generell god fysisk helse, en positiv innstilling til å prøve, samt det å være til å stole på. Videre er det en fordel å kunne beherske norsk språk, minimum engelsk.

I midten av mars ble det igangsatt en forespørsel etter tilgjengelige ressurspersoner i Lillehammer-regionen, i samarbeid med kommunen, avløserlag og næringen. Dette har per 8. april resultert i en liste på 42 personer, med både erfarne gårdbrukere, ungdom og permitterte fra andre næringer. Dette er svært positivt og utgjør en pool med arbeidskraft dersom det skulle bli behov fremover.

Kommunen har spredt informasjon til alle produsenter om både den lokale forespørselen, samt at arbeidskraft kan formidles via www.arbeidsplassen.no (NAV sin portal) og www.nlt.no (Norske landbrukstjenester). Fylkesmannen i Innlandet har anbefalt kommunal landbruksforvaltning om at disse to portalene skal anbefales. I disse portalene kan ledig arbeidskraft registrere seg og produsenter kan finne personer tilgjengelig i sine geografiske områder.

Avløserlaget har utformet veiledningsskriv til avløsere om hvilke hygienetiltak og rutiner som må håndheves dersom man skal arbeide på en gård der produsenten selv eller familien har Koronasmitte. Det er også utarbeidet skriv innen de fleste aktuelle språk.

Staten har innført en ordning der dagpengemottakere som arbeider i landbruket bare trenger å føre halvparten av timene på meldekortet. Dette gjør det gunstig å kombinere dagpenger og sesongarbeid ved jordbruk og skogbruk.

2.2 Skogbruket

De fleste kan læres opp til skogplanting på første arbeidsdag. Helseattest anses å være viktigere enn erfaring, med hensyn til at det er fysisk krevende arbeid. Ettersom dette er utendørs arbeid, i små arbeidslag med stor avstand, så anses fare for smitte å være liten.

Oppland skogselskap har gjort en kartlegging og satt opp liste med tilgjengelig arbeidskraft kommunevis.

Skogplanting fordrer ikke de samme språkkvalifikasjonene som innen jordbruket.

3. Sikre størst mulig normal drift av næringen

3.1 Jordbruket

Kommunens landbruksforvaltning har utarbeidet en egen beredskapsplan med kartlegging av kritiske arbeidsoppgaver og avtale med Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor om gjensidig back-up.

Alle produsenter i regionen har blitt oppfordret, både fra kommune og næringen selv, til å skrive en beredskapsplan for sin produksjon. Dette inkluderer skriftlige rutiner på arbeidsoppgaver, skisse over lokaler og kartlegging av aktuelle personer som kan bistå ved akutt situasjon.

Tilgang på veterinærtjenester er essensielt for å opprettholde matproduksjon mtp dyrevelferd og dyrehelse, og i Øyer er det fem praktiserende veterinærer. Kommunen har vært i dialog med veterinærene og nabo-distriktene, og det foreligger en beredskapsavtale mellom veterinærgruppene i Øyer, Ringebu og Gausdal/Lillehammer. Kommunen har sendt ut informasjon til alle produsenter om anbefalte smitteverntiltak for å skjerme besøkende fra eventuell smitte.

Avløserlag har fått oversendt lokal liste over ressurspersoner til videre koordinering.

Kommunen har registrert bekymring hos produsenter med dyr på grunn av permitteringer på sagbruk; noe som medfører mindre tilgang på flis. Flis er en viktig del av flere dyreproduksjoner.

Kommunen har utsendelse av hyppige infomailer, med aktuelle oppdateringer og informasjon.

3.2 Skogbruket

Viser til punkt 3.1 mtp beredskap i landbruksforvaltningen.

Kommunen har tett kontakt med skogeierlag, skogselskap og rådgivningsapparatet.

Skogkurs har koordinert og jobbet fram en større søknad fra næringa om ekstraordinære kompetansemidler, med en rekke kompetansetiltak for skogsentreprenører inkl. lærlinger. Mange av entreprenørene har måttet stoppe produksjonen, og er/blir permitterte. Det er søkt tilskudd fra ekstraordinære kompetansemidler (RK) hos Innlandet fylkeskommune.

08.04.2020

Marie Skavnes, enhetsleder Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen